

PROCEDOWANIE W SPRAWACH O WYDANIE OPINII W PRZEDMIOCIE EDUKACJI DOMOWEJ. WSKAZÓWKI DLA PUBLICZNYCH PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Celem niniejszego przewodnika jest udzielenie publicznym poradniom psychologiczno-pedagogicznym wskazówek w przedmiocie procedury wydawania opinii dotyczących zasadności (lub braku zasadności) udzielenia dziecku zezwolenia na spełnianie obowiązku szkolnego poza szkołą. Z uwagi na fakt, że od wejścia w życie przepisów ustawy Prawo oświatowe kompetencja do wydawania opinii w tego rodzaju sprawach przysługuje wyłącznie publicznym poradniom psychologiczno-pedagogicznym, mogą one spotkać się ze znacznym wzrostem liczby wniosków w tych sprawach. Dla niektórych publicznych poradni może to stanowić nowość, w związku z czym pożądane jest upowszechnienie podstawowych informacji dotyczących specyfiki tego rodzaju opinii.

Czym jest edukacja domowa?

Edukacja domowa to prawnie dopuszczalna forma kształcenia uczniów, pozwalająca im na spełnianie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki w domu, bez konieczności uczęszczania na zajęcia klasowo lekcyjne. Uczniowie w edukacji domowej klasyfikowani są wyłącznie na podstawie rocznych egzaminów klasyfikacyjnych z zakresu części podstawy programowej obowiązującej na danym etapie edukacyjnym, uzgodnionej na dany rok szkolny z dyrektorem szkoły[1]. Do egzaminów przygotowani są przez rodziców, przy czym uprawnieni są jednocześnie do udziału w zajęciach dodatkowych organizowanych przez szkołę, w tym w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia[2]. Do rozpoczęcia edukacji domowej wymagane jest zaś uzyskanie pozytywnej decyzji dyrektora szkoły, do której zapisane jest dziecko[3].

Czy do rozpoczęcia edukacji domowej niezbędna jest opinia publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej?

Tak. Wydanie przez dyrektora szkoły decyzji zezwalającej na edukację domową uzależnione jest, między innymi, od przedłożenia przez rodzica opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, stwierdzającej zasadność kształcenia dziecka w trybie edukacji domowej[4].

Dlaczego po wprowadzeniu w życie reformy systemu oświaty publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne otrzymują większą liczbę wniosków o wydanie opinii w przedmiocie edukacji domowej?

Przed wprowadzeniem w życie reformy systemu oświaty z 2016 roku wystarczające było przedłożenie dyrektorowi szkoły opinii niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej. W praktyce, zdecydowana większość rodziców korzystała wówczas z możliwości uzyskania opinii od poradni niepublicznych. Niektóre z nich specjalizowały się w badaniu dzieci pod kątem zasadności kształcenia ich w trybie edukacji domowej. Obecnie jednak, rodzice chcący skorzystać z możliwości związanych z edukacją domową, mogą zwracać się z wnioskiem o udzielenie opinii wyłącznie do publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych.

W jaki sposób publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna ustala swoją właściwość do udzielenia opinii w przedmiocie edukacji domowej?

Właściwość do przeprowadzenia diagnozy konkretnego dziecka oraz udzielenia opinii w przedmiocie edukacji domowej ustalana jest według przepisów ogólnych regulujących właściwość publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Każda z nich ma teren działania wyznaczony przez swój organ prowadzący (najczęściej są nimi jednostki samorządu terytorialnego). Zadaniem poradni jest zaś udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom z przedszkoli, szkół i innych placówek, których siedziba znajduje się na terenie działania poradni[5].

W przypadku dzieci i młodzieży oraz rodziców dzieci nieuczęszczających do przedszkola, szkoły lub placówki pomocy udziela poradnia właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka[6].

Istnieje również możliwość zawarcia porozumienia przez organy prowadzące publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, na podstawie którego uczestniczące w porozumieniu publiczne poradnie będą mogły udzielać pomocy również osobom uczęszczającym do przedszkoli, szkół i placówek spoza terenu działania poradni lub osobom nieuczęszczającym do żadnych przedszkoli, szkół lub placówek, mieszkających poza terenem działania poradni[7].

Czy publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna, do której zgłasza się rodzic dziecka, ma obowiązek udzielenia bezpłatnej opinii w przedmiocie edukacji domowej?

Tak. Jeżeli rodzic zgłasza się do właściwej poradni (a więc zgodnie z informacjami udzielonymi w punkcie 4), to obowiązkiem publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej jest udzielenie bezpłatnej opinii[8]. Odmowa stanowi naruszenie prawa. W szczególności należy podkreślić, że publiczna poradnia, która dotąd nie udzielała opinii w przedmiocie edukacji domowej (na przykład ze

względu na brak napływu wniosków w o udzielenie takiej opinii), nie jest z tego tytułu uprawniona do odmowy przeprowadzenia diagnozy i wydania opinii.

Co powinna zawierać opinia publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej w przedmiocie edukacji domowej?

Elementy składowe opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej w sprawie edukacji domowej są takie same, jak w przypadku opinii udzielanych w innych sprawach. Oznacza to, że prawidłowo sporządzona opinia dotycząca edukacji domowej powinna zawierać:

- 1) oznaczenie poradni wydającej opinię;
- 2) numer opinii;
- 3) datę wydania opinii;
- 4) podstawę prawną wydania opinii;
- 5) imię i nazwisko dziecka albo pełnoletniego ucznia, którego dotyczy opinia, jego numer PESEL, a w przypadku braku numeru PESEL – serię i numer dokumentu potwierdzającego jego tożsamość, datę i miejsce jego urodzenia oraz miejsce zamieszkania, nazwę i adres odpowiednio przedszkola, szkoły lub placówki oraz oznaczenie odpowiednio oddziału przedszkolnego w przedszkolu, oddziału w szkole lub grupy wychowawczej w placówce, do której dziecko albo pełnoletni uczeń uczęszcza;
- 6) określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka albo pełnoletniego ucznia oraz opis mechanizmów wyjaśniających funkcjonowanie dziecka albo pełnoletniego ucznia, w odniesieniu do problemu zgłaszanego we wniosku o wydanie opinii;
- 7) stanowisko w sprawie, której dotyczy opinia, oraz szczegółowe jego uzasadnienie;
- 8) wskazania dla nauczycieli dotyczące pracy z dzieckiem albo pełnoletnim uczniem;
- 9) wskazania dla rodziców dotyczące pracy z dzieckiem albo wskazania dla pełnoletniego ucznia, które powinien stosować w celu rozwiązania zgłaszanego problemu;
- 10) imiona i nazwiska oraz podpisy specjalistów, którzy sporządzili opinię;
- 11) podpis dyrektora poradni[9].

W jakim terminie publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna jest zobowiązana do wydania opinii w przedmiocie edukacji domowej?

Poradnia wydaje opinię w terminie nie dłuższym niż 30 dni, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w terminie nie dłuższym niż 60 dni, od dnia złożenia wniosku[10]. Obowiązują więc ogólne reguły określające termin wydawania opinii przez publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

W jaki sposób rodzice składają wniosek do publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej o wydanie opinii w przedmiocie edukacji domowej dziecka?

Wniosek składa się pisemnie. Powinien on zawierać uzasadnienie[11].

Kto jest uprawniony do przeprowadzania diagnozy dziecka pod kątem zasadności kształcenia w trybie edukacji domowej, poprzedzającego wydanie opinii przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną?

Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących kwalifikacji wymaganych od osób przeprowadzających diagnozę dziecka, w stosunku do którego poradnia będzie wydawała opinię dotyczącą edukacji domowej. W związku z powyższym, kwalifikacje tych osób muszą być zgodne z wymaganiami stawianymi pracownikom publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych przez Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli[12].

Poradnik został przygotowany przez kancelarię Radcy Prawnego "Tusiński i Współpracownicy".

[1] Art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe, dalej jako: „Pr. ośw.”

[2] Art. 37 ust. 7 w zw. z art. 109 ust. 1 pkt 2, 3, 5 i 7 Pr. ośw.

[3] Art. 37 ust. 1 Pr. ośw.

[4] Art. 37 ust. 2 pkt 2 lit. a) Pr. ośw.

[5] § 14 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych, dalej jako: „rozporządzenie”.

[6] § 14 ust. 3 rozporządzenia.

[7] § 14 ust. 4 rozporządzenia.

[8] § 13 rozporządzenia.

[9] § 6 ust. 1 rozporządzenia.

[10] § 5 ust. 1 rozporządzenia.

[11] § 5 ust. 1 rozporządzenia.

[12] Dz.U. z 2017 r. poz. 1575.